

Kontakten mellan en sälrobot (Paro),
en taktil värmekatt och
personer med en demenssjukdom

© Hjälpmedelsinstitutet (HI), 2005
Författare: Gun Aremyr
Ansvarig projektledare: Ingela Månsson
Ansvarig informatör: Ulla-Jane Saxberger
URN:NBN: se-hi-2005-05359-pdf
Best nr: 05359-pdf

Publikationen kan beställas på telefon 08-620 17 00 eller hämtas som ett pdf-dokument på HIs webbplats, www.hi.se/butik/pdf. Den kan också beställas i alternativa format från HI.

Kontakten mellan en sälrobot (Paro),
en taktil värmekatt och
personer med en demenssjukdom

Gun Aremyr

Hjälpmiddelsinstitutet

Förord

Projektet *Teknik och demens – Försöksverksamhet, metodutveckling och kompetensspridning* ska under åren 2004 – 2007 arbeta för att öka användningen av teknik för personer med demens. Projektet drivs i samarbete mellan Hjälpmedelsinstitutet, Demensförbundet och Alzheimerföreningen i Sverige och stöds med medel ur Allmänna arvsfonden. En del i projektet är att testa och pröva olika former av ny teknik som kan vara till nytta för personer med demens.

Denna rapport beskriver en undersökning av hur några personer med en demenssjukdom uppfattar kontakten med en sälrobot (Paro) samt en taktil värmekatt.

Sex personer boende på ett äldreboende och sex personer på en dagverksamhet har deltagit i studien.

Stockholm november 2005
HJÄLPMEDELSINSTITUTET

Ingela Månsson
Projektledare

INNEHÅLL

Sammanfattning	4
Resultat.....	4
Generaliserbarhet	5
Bakgrund	5
Demens.....	5
Aktivitet.....	5
Kontakten med djur.....	5
Beröring.....	6
Problemformulering	6
Syfte	6
Studiens genomförande	7
Undersökningsgrupp	7
Metodval och överväganden	7
Mätmetoder och genomförande.....	7
Etiska överväganden	9
Beskrivning av sälrobot	9
Varför en djurrobot?.....	10
Varför en säl?	10
Service och rekonditionering.....	10
Pris	10
Beskrivning av värmekatt	10
Service och rekonditionering.....	10
Pris	11
Resultat	11
Kontakt med sälroboten.....	12
Kontakt med värmekatten	14
Diskussion	16
Metoddiskussion.....	16
Resultatdiskussion.....	16
Referenser	20
Bilaga 1	23
Bilaga 2	24
Bilaga 3	25

Kontakten mellan en sälrobot (Paro), en taktil värmekatt och personer med en demenssjukdom

Sammanfattning

Studiens syfte var att undersöka hur några personer med en demenssjukdom uppfattade kontakten med en sälrobot (Paro) samt en taktil värmekatt. Sex personer boende på ett äldreboende samt sex gäster på en dagverksamhet, alla med demensdiagnoser, deltog i studien.

Studiens vecka 1 fanns ingen värmekatt eller sälroboten att tillgå på äldreboendet och på dagverksamheten. Vecka 2 presenterades deltagarna för sälroboten och vecka 3, när sälroboten avlägsnats, presenterades deltagarna för värmekatten. Kontakten med sälroboten respektive värmekatten har skett såväl i grupp som enskilt. Mätmetoderna har baserat sig på personalens och de boende/gästernas subjektiva upplevelser.

Resultat

Sammanfattningsvis föreslår resultaten i denna studie att några personer med demens har glädje av kontakten med såväl sälroboten Paro som värmekatten. Sälroboten ger upphov till ett större engagemang och en högre aktivitetsnivå för användarna än vad värmekatten gör. Sälroboten kräver mindre personalinsats än vad värmekatten gör för att skapa ett engagemang. För flera deltagare har djuren varit ett sällskap och någon att ha en relation till. Detta i högre grad då det gällde sälroboten Paro. På äldreboendet njuter dock flera personer av värmen och mjukheten hos värmekatten. Någon låter sig tröstas av värmekatten och flera vill gärna ha den liggandes i famnen eller liggandes bredvid sig i sängen.

En fördel som var gemensam för sälroboten och värmekatten var att de kunde användas där personen med demens befann sig. Personalen på äldreboendet upplevde ibland ett motstånd i andra situationer där en aktivitet kräver att personen förflyttar sig från en plats till en annan.

Några svårigheter att beakta; Då man introducerar ett tygddjur eller en djurrobot bör man alltid vara uppmärksam på risken att användaren uppfattar sig infantiliserad. Man bör även vara observant på att osämja kan uppstå om flera personer skall dela på ett tygddjur eller en djurrobot som var och en kan komma att betrakta som sitt eget djur. Omvårdnadsansvaret för ett djur kan även riskera att tynga någon om man inte som omvårdnadspersonal är observant och avlastar personen i tid.

Några deltagare valde att inte alls befatta sig med vare sig sälrobot eller värmekatt. På både äldreboendet och dagverksamheten konstaterar personalen att deras boende och gäster som uppskattar kontakten med ett

djur föredrar en levande katt respektive hund framför robot- och tygddjuret då de erbjuds det valet.

Generaliserbarhet

Studien uppfyller inte vetenskapliga kriterier och dess resultat kan inte generaliseras.

Bakgrund

Demens

Demens är ett samlingsbegrepp för flera degenerativa sjukdomar där symptomen kommer smygande. Närminnet är ofta det första som påverkas och därefter följer tilltagande svårigheter att utföra praktiska vardagshandlingar. Sjukdomarna ger ofta tilltagande koncentrationssvårigheter, kropps- och rumsuppfattningen försämras och man får en minskad förmåga att uttrycka samt uppfatta verbalt språk (Marcusson, Blennow, Skoog & Wallin, 1995). Risken för att känna sig isolerad ökar i takt med att demenssymptomen sätter hinder för den vardagliga kommunikationen (Killick, Allan 2001, Wogn-Henriksen 1997). Svårigheter med att fullt ut förstå en person med kommunikationssvårigheter kan resultera i att omgivningen helt eller delvis undviker att kommunicera med personen (Hallberg 1990, Normann 2001).

Aktivitet

Möjligheter till aktiviteter som känns meningsfulla för individen är avgörande för livskvalitén (Meyer 1977, Kielhofner 1995). För att upprätthålla en god fysisk och känslomässig hälsa, behövs en daglig rutin som balanserar aktivitet och vila. Aktiviteter ger ökad självständighet för individen om de koncentrerar sig på personens styrkor och kvarvarande förmågor. För att en aktivitet skall kännas meningsfull bör den vara självvald och med stor möjlighet att lyckas (Joyce 2002, Josephsson 1994).

Att leka tillhör en av de äldsta formerna för aktivitet. Att använda sin fantasi, att undersöka och upptäcka ingår i begreppet lek. Leken är ett sätt att koppla av men också ett sätt att umgås. Behovet av kravlöst lekande kvarstår genom livet och människan har ett behov av en balans mellan lek, ADL-aktiviteter och arbete (Kielhofner, 1997. Yerxa, 1994. Mosey, 1981).

Kontakten med djur

En hypotes är att människor har ett inneboende behov av kontakt och närhet till andra levande varelser (Wilson 1984, Norling 2002). Ett tecken på detta är att många djurägare, såväl unga som vuxna, rapporteras anförtro sig till sina sällskapsdjur (Frumkin 2001).

Antonovsky (1991) studerade bland annat personer som levt i koncentrationsläger under andra världskriget. Hans slutsats var att människor även under extremt svåra omständigheter kunde finna den

meningsfullhet som gör livet möjligt att leva. Antonovsky konstaterade, genom sin forskning, att tre faktorer var viktiga för att uppleva hälsa. Dessa var möjligheten att hantera och begripa sin omgivande verklighet samt förmågan att finna en mening i sitt liv. Hanterbarhet innebar att individen inte var ett offer för omständigheter utan fann en väg att påverka dem. Begriplighet innebar att personen fann en väg att förklara och därmed förstå det som hände runt honom eller henne. Meningsfullhet slutligen var, enligt Antonovsky, den viktigaste komponenten. Meningsfullhet innebar att man som enskild individ kände att man befann sig i ett sammanhang och detta ledde till en känsla av engagemang och hängivelse. Att umgås med djur kan erbjuda de kvalitéer som Antonovsky påtalade som avgörande för människors upplevda hälsa.

Beröring

Uvnäs-Moberg har i sin forskning (1998, personlig kommunikation, Uvnäs-Moberg, 2002) konstaterat att såväl beröring som värme kan ge oxytocinfrisättning i kroppen. Effekten när oxytocin frisätts är bland annat ångestdämpande och lugnande, blodtryck och puls sjunker, smärtröskeln höjs och halten av stresshormonet cortisol sjunker. Beröring är lika viktig i livets början som vid livets slut. Beröringen stärker kommunikationen när inte orden längre är tillgängliga (Ardeby1995).

Problemformulering

Levande djur i vården har visat sig ha goda effekter (Norling 2002, Norling & Larsson 2004). Det är inte möjligt att överallt använda levande djur på äldreboenden och dagverksamheter bland annat på grund av allergier hos personal, gäster och boende. Kan kontakten med ett robot- eller tygddjur vara tillfredsställande för några personer med demens?

Sälroboten har tidigare gett goda resultat på en dagverksamhet i Japan. I Sverige är sälroboten okänd i behandling och omvårdnad av personer med demens, enligt de rapporter jag fått i mötet med arbetsterapeuter över hela landet. Däremot används ofta en värmekatt som såväl aktivitet som möjlighet till att finna vila med hjälp av tyngd och värme (Aremyr 2002). Kan kontakten med en sälroboten erbjuda något utöver det som kontakten med en värmekatt kan göra?

Syfte

Att undersöka hur några personer med en demenssjukdom uppfattar kontakten med en sälrobot (Paro) samt en taktil värmekatt.

Studiens genomförande

Undersökningsgrupp

Två män och fyra kvinnor boende på ett äldreboende med inriktning demens deltog i studien. Den yngsta är 66 år och den äldsta 95 år. Två personer befann sig i åldersspannet 66-75 år, en person i spannet 76-85 år och tre personer i åldersspannet 86-95 år. De har diagnoserna demens av alzheimertyp, demens UNS samt vaskulär demens.

Den personal som deltog i studien är två undersköterskor och fyra vårdbiträden. De befinner sig i åldrarna 38-49 år.

Fem kvinnor och en man som gästar en dagverksamhet med inriktning demens deltog också i studien. De befinner sig i åldrarna 66-86 år. Tre personer befann sig i åldersspannet 66-75 år, en person i spannet 76-85 år och två i åldersspannet 86-95 år. De har alla en Alzheimerdiagnos, några med vaskulära inslag. Den personal som deltog i studien är tre omvårdnadsassistenter i åldrarna 53-60 år.

Metodval och överväganden

Studien utfördes parallellt med de sedvanliga aktiviteterna på såväl äldreboendet som dagverksamheten. Det innebär att personalen skulle utföra och dokumentera sina observationer utan särskilt tilldelad extra tid för detta. Mätinstrumenten som valdes var därför så enkla som möjligt att fylla i och så lite tidskrävande som möjligt.

Syftet var inte att undersöka effekten av kontakt med sälroboten PARO och värmekatten över tid. Undersökningen har koncentrerats på vad som hänt i den direkta kontakten med sälroboten respektive värmekatten. Mätmetoderna har baserats på personalens och de boende/gästernas subjektiva upplevelser då observationerna genomförts och rapporterats.

En intervju med personal från såväl äldreboende som dagverksamhet har genomförts efter att de tre veckornas observationer var avslutade. Detta i avsikt att komplettera och fördjupa den skriftliga information som avgetts. Intervjusvaren redovisas i resultatdelen parallellt med redovisningen av observationerna. Resultatet illustreras även med några citat från intervjuerna.

Mätmetoder och genomförande

Observationer av sinnesstämning samt aktivitetsnivå gjordes på en avdelning på ett äldreboende med sammanlagt sju boende varav sex valde att delta i studien. Personal på äldreboendet har under tre veckors tid observerat deltagarna i studien klockan 15.00 varje dag.

Observationer har också utförts på en dagverksamhet med sammanlagt sex gäster. Personal på dagverksamheten har observerat deltagarna i studien i deras samspel med sälrobot respektive värmekatt de dagar då personerna bevistat dagverksamheten. Det innebär att tre personer mött sälroboten vid två tillfällen vardera, resterande tre personer har mött sälroboten vid tre, fyra och fem tillfällen. Fyra personer har mött värmekatten vid två tillfällen vardera. En person har mött värmekatten vid ett tillfälle och en person har inte mött värmekatten.

Studiens vecka 1 har ingen värmekatt eller sälrobot funnits att tillgå på äldreboendet och på dagverksamheten. Vecka 2 har deltagarna presenterats för sälroboten och vecka 3, när sälroboten avlägsnats, har deltagarna presenterats för värmekatten. Kontakten med sälrobot respektive värmekatt har skett såväl i grupp som enskilt.

Följande mätskalor har använts på äldreboendet (se även Bil 1):

Glädje/välbefinnande hos deltagarna har mätts mellan 1-5 på Uggledalens glädje och välbefinnandeskala, där skalstegen inneburit:

- 1 = Djupt olycklig, nedslagen, väldigt nedslagen eller illa till mods
- 2 = Bekymrad, en smula olycklig
- 3 = Neutralläge
- 4 = Någorlunda nöjd och belåten, relativt obekymrad och harmonisk
- 5 = Mycket glad, på väldigt gott humör

Oro hos deltagarna har mätts på en skala, inspirerad av Uggledalens glädje och välbefinnandeskala, där skalstegen inneburit:

- 1 = Ingen oro
- 2 = Lätt oro
- 3 = Medelsvår oro
- 4 = Svår oro
- 5 = Värsta tänkbara oro

Aktivitetsnivån* hos deltagarna har mätts, även den inspirerad av Uggledalens glädje och välbefinnandeskala, på en skala där skalstegen inneburit:

- 1 = Passiv, ingen aktivitet
- 2 = Lite aktiv
- 3 = Aktiv
- 4 = Mycket aktiv
- 5 = Helt och hållet engagerad i en aktivitet

Informanterna i studien har dessutom uppmanats att i fri text beskriva deltagaren i studien under den tid på dagen då sälroboten/värmekatten presenterats. Till sin hjälp har de fått rubriker med exempel på områden som är möjliga att observera och kommentera. (se Bil 2)

---

*aktivitet avser i detta fall något som hörs eller syns. Inre aktivitet som att exempelvis tänka eller dagdrömma, mäts inte med denna skala.

Etiska överväganden

Anhöriga/gode män till boende och gäster på äldreboendet respektive dagverksamheten informeras skriftligt (se Bil 3) innan studiens genomförande om studiens syfte och möjligheten att tacka nej till deltagande. På äldreboendet väljer två personer att inte delta i studien. De får ändå möjlighet att träffa såväl sälrobot som värmekatt men utan att någon observation skrivs ned eller på annat sätt rapporteras. På dagverksamheten informeras, utöver anhöriga, även gästerna veckan innan studiens genomförande om syftet med den samt möjligheten att avstå från deltagande.

Deltagarna i studien möter enbart sälroboten i en veckas tid. Sälroboten är vid studiens genomförande av ekonomiska skäl inte möjlig att köpa in på äldreboendet eller dagverksamheten. Den korta exponeringen görs därför med förhoppningen att ingen av gästerna eller de boende skall hinna knyta sig starkt till den. Vår tanke var att efter en vecka ersätta sälroboten med en värmekatt som såväl äldreboendet som dagverksamheten kan behålla efter studiens genomförande.

På dagverksamheten finns en person som är orolig vid tanken på att vara försöksperson i en studie och undrar om studiens syfte är att bedöma hans/hennes demensgrad. Personalen förklarar att det är valfritt att delta i studien. De förklarar också att det inte handlar om att bedöma någon person utan huruvida man kan ha glädje av ett konstgjort djur som en sälrobot eller en värmekatt. Personen blir lugnad av de besked som ges och väljer att fortsätta i studien.

Beskrivning av sälrobot

Paro är designad för att likna en vit babysäl. Sälrobotens ögon har betonats med hjälp av långa ögonfransar. När den sluter och öppnar ögonen hörs ett mekaniskt ljud som kan jämföras med ljudet hos en kameran autofocusmotor. Sälroboten har en mjuk päls och innanför den är kroppen hård och kantig. Den är ca 55 cm lång och väger 2,8 kg. Sälroboten styrs av ett system som består av två hierarkiska nivåer. Det åstadkommer tre sorters beteenden hos sälroboten; ett proaktivt, ett reaktivt och ett fysiologiskt beteende. Eftersom sälrobotens system innebär att den är programmerad att göra saker ”på egen hand” och dessutom svara aktivt på visuella, auditiva, kroppens position samt taktila stimuli innebär det att man inte fullt ut kan förutse vad sälroboten ska göra. Detta i sin tur kan leda till att man får en upplevelse av att den är självständig och levande. Sälroboten blinkar, rör på ögonen, piper, rör på huvudet och viftar med labbarna. Den har sensorer under pälsen och under morrhåren som reagerar på beröring. Den är programmerad att orientera huvudet efter ljud och reagerar därför när man kallar på den. Den har ett svenskt (och sex andra språk) ljudigenkänningsprogram som innebär att den kan lära sig att reagera på sitt namn. Den är också programmerad att sänka huvudet och ge ett ljud ifrån sig om morrhåren rörs. Sälrobotens

program innebär att den svarar alltmer positivt på önskad stimulans som att bli klappad men också att den svarar alltmer negativt på stimuli som den är programmerad att uppfatta som negativ, exempelvis att bli slagen. Gradvis kan sälroboten formas av sin ägare eftersom den också har ett internt minne som minns hur den blivit behandlad den senaste tiden. Paro är designad för att erbjuda avkoppling, underhållning and sällskap genom fysisk interaktion. Namnet Paro är en förkortning av personal robot (Dahlin 2003, Takanori Shibata, Kazuyoshi et al 2002).

Varför en djurrobot?

Dr. Takanori Shibata, som konstruerat sälroboten, kände till att djurterapi hade gett goda resultat i vården av personer i alla åldrar. Nackdelen med levande djur är att de inte tillåts i alla vårdmiljöer. Ett djur kan riskera att bitas, rivas och orsaka allergier. När ett djur möter en människa som har en hjärnskada kan man även riskera att djuret blir illa behandlat. En robot kan programmeras att interagera med en människa utan att någon kommer till skada.

Varför en säl?

Få människor känner till i detalj hur en säl reagerar. Om roboten liknade en människa eller ett välkänt djur som en hund eller katt förväntar man sig omedvetet samma komplexa beteende hos roboten som hos den levande varelsen.

Service och rekonditionering

Paro kan tvättas med ett särskilt skumtvättmedel som sprayas på den och borstas av. Dess batterier håller i ca 90 minuter och laddas genom att ett nappliknande föremål stoppas i munnen på roboten och ansluts till en batteriackumulator.

Pris

Sälroboten kostar vid studiens genomförande, år 2005, ca 25 000 kronor.

Beskrivning av värmekatt

Det finns flera värmekatter på marknaden. Den som valdes till studien är en mjuk, 45 cm lång värmekatt med grå päls. Den har en ficka på magen där en varmvattensflaska i gummi placeras. Vattenflaskan försluts med skruvkork. Med hjälp av vattnet kan tyngd såväl som värme regleras. I svans och tassar har värmekatten inkapslade pärlor som ger möjlighet till en extra känslupplevelse.

Service och rekonditionering

Värmekatten kan sprittvättas samt vattentvättas 40 grader i maskin och torktumlas lätt.

Pris

Värmekatten kostar vid studiens genomförande år 2005 ca 370 kronor.

Resultat

Nackdelar med båda djuren var att några personer på både äldreboendet och dagverksamheten klart gav uttryck för att de inte ville befatta sig med ett djur som inte var levande. Personalen tolkade det som att några av dessa personer uppfattade det nedvärderande att erbjuda vuxna personer tyg- eller robotdjur.

Personal: Han/Hon tänkte nog: Nu kanske de tror att jag inte förstår att den är på låtsas.

Andra valde att tillåta sig att leka med djuren trots att de var medvetna om att de inte var levande. På dagverksamheten spekulerar personalen kring om några av deras deltagare kanske kunnat visa ännu mer känslor gentemot robot- och/eller tygdjuren om de umgåtts med dem ensamma.

Personal på dagverksamhet: De kanske skämdes för att visa alltför stort intresse, kanske om de var ensamma... De ville ju faktiskt ta med den hem.

En fördel som var gemensam för sälroboten och värmekatten var att de kunde användas där personen med demens befann sig. Personalen på äldreboendet upplevde ibland ett motstånd i andra situationer där en aktivitet kräver att personen förflyttar sig från en plats till en annan.

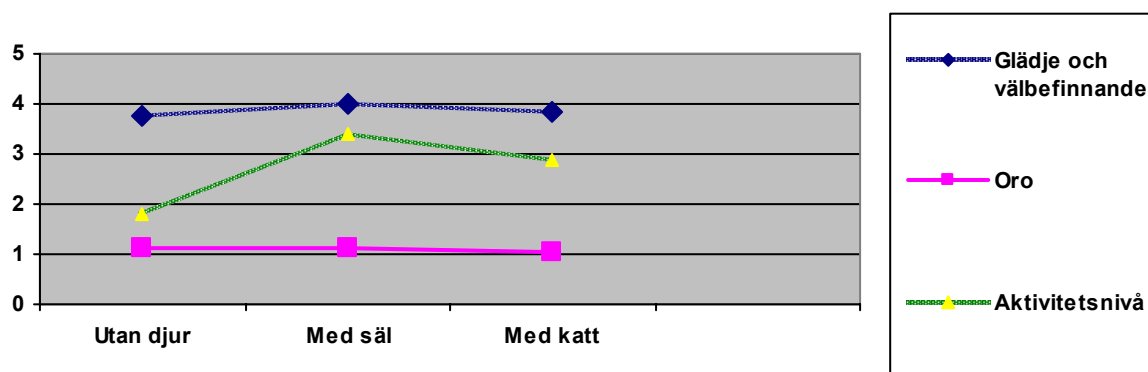
Personal på äldreboende: Även om de sedan tycker om det (att exempelvis besöka trädgården) så är det ju jobbigt att ta sig igenom dörren och ut. Det här är ju tryggheten för dem.

Som beskrivet i tabell 1 är medelvärdet för uppmätt glädje och välbefinnande hos deltagarna på äldreboendet relativt stabilt under de tre veckor studien pågår. En marginell ökning, högst i mötet med sälroboten, kan noteras under de två veckor då de boende möter robotsälen och värmekatten.

Ingen eller lätt oro noteras såväl vecka ett som vecka två och medelvärdet sjunker marginellt vecka tre i mötet med värmekatten.

Aktivitetsnivån stiger signifikant i mötet med robot- och tygdjuren och mest i mötet med sälroboten. En person vägrar konsekvent att engagera sig i sälroboten och värmekatten.

Tabell 1 Sinnestämning och aktivitetsnivå hos deltagare på äldreboende

n=5/6

En boende väljer bort såväl sälrobot som värmekatt och är därför inte medräknad i summeringen.

Kontakt med sälroboten

Deltagarna på både äldreboende och dagverksamhet observeras när de pratar, ibland som till ett spädbarn, med sälroboten. Några deltagare kommenterar även sälroboten och det den gör positivt. Alla som befattar sig med den reagerar med glädje på att sälroboten ger ljud ifrån sig. Ingen kommenterar eller förefaller lägga märke till det ljud som hörs då sälroboten öppnar och sluter ögonen.

På dagverksamheten frågar någon om priset på sälroboten och några personer önskar ta med den hem. Några personer frågar efter dess namn.

På äldreboendet visar en person omtänksamhet om sälroboten genom att säga till de övriga att akta sälrobotens ögon. Någon nämner, när han/hon hanterar sälroboten, att han/hon kunde tänka sig att skaffa en hund. En person minns sälroboten flera timmar efter att han/hon sett den och frågar efter den. Någon funderar på om den kommer från ett museum.

På både äldreboendet och på dagverksamheten klappar man på sälroboten. Man tar i den, känner på den, håller den i knäet, i famnen och går runt och bär på den. Generellt är det ett större engagemang kring sälroboten på äldreboendet. På dagverksamheten bärs sälroboten runt vid ett enda tillfälle. Någon väljer att sitta med sälroboten bredvid sig en lång stund och en annan person tittar enbart på när andra hanterar sälroboten.

Någon på dagverksamheten tror att sälroboten är levande och befarrar att den kan bitas. Flera andra inser att sälroboten är konstgjord och för någon innebär det att han/hon inte vill umgås med sälroboten medan andra gärna vill "gosa" och "gulla" med den. Någon på dagverksamheten klappar enbart en gång hårt på den för att sedan konstatera att den inte är levande och därför inget att ägna intresse.

Några på äldreboendet leker med den genom att locka på den med ett finger eller krasa på soffan för att locka den till sig eller få dess uppmärksamhet. Man kramar och pussar på sälroboten, kelar med den och håller den upp mot ansiktet. På äldreboendet konstaterar man också att en person som är på dåligt humör innan han/hon ser sälroboten eller värmekatten inte nödvändigtvis blir på bättre humör av dem.

Personal på äldreboende: Är hon på lite dåligt humör får vi gå ut igen (från personens lägenhet). Då går det inte. Då är det inget som duger och då hjälper inte heller sälroboten eller värmekatten.

Personalen på äldreboendet kan starta sälroboten och sedan placera den på ett bord eller lägga den i någons knä och sedan gå ifrån en stund medan de boende engagerar sig i sälroboten.

Personal på äldreboende: Det blev ett väldigt engagemang kring sälen. En gång när jag satte den på bordet och gick därifrån så sitter M och gullar med den. E sitter en bit ifrån och skrattar fast hon inte riktigt vet vad hon skrattar åt för hon hör ljudet och hon hör M som är så glad och då undrar hon vad är det som händer, vad gör ni? Och så kommer A bakifrån och sträcker sig över soffan. Och så börjar de prata kring den. Och M, hon skrattade och skrattade och så kom både E och A och hakade på. De var ju tre stycken som höll på kring den där sälen samtidigt och skrattade och gullade.

Ibland känner personalen att de får hjälpa deltagarna på äldreboendet för att alla som så önskar skall få en möjlighet att umgås med sälroboten.

Personal på äldreboende: Vi fick gå emellan och låta fler få ha den. De ville inte gärna ge den över till nästa.

På dagverksamheten engagerar sig ingen person så starkt i sälroboten och de lämnar gärna över den till nästa person vid det bord där de umgås med den.

En person på äldreboendet väljer att lägga ifrån sig sälroboten med kommentaren att den behöver sova. Personalen tolkar det på två sätt; personen kanske önskar att befrias från sitt ansvar för sälroboten en stund eller kanske han/hon tolkar sälens slutna ögon som att den verkligen behöver vila.

På äldreboendet blir de personer som sysselsätter sig med sälen mycket besvikna när den lägger sig ned och sover efter ca tjugo minuters lek. Personalen laddar då sälroboten igen. Många uppskattar att titta på sälroboten då den ligger med nappen i munnen.

Exempel på observationer av upplevelser där deltagarna uppskattar sälroboten Paro

Äldreboendet

Hon/han skiner som en sol, blev väldigt uppåt och glad.
Var först lite bekymrad, blev glad över att få sälen i knät.
Tycker jättemycket om den.
Engagerar sig fullt för Paro.

Dagverksamheten

Vill först inte vara med men smälter sedan.
Han/hon gick inte och vilade sig idag som han/hon alltid gör annars.
Blir lugn och glad.
Mycket förtjust i den.

Exempel på observationer av upplevelser där deltagarna inte uppskattar sälroboten Paro

Äldreboendet

Är inte alls intresserad.
Han/Hon gillar inte sälroboten.
Sa att han/hon sett sälroboten förr och ville inte ha den nära sig.
Han/hon tyckte inte om sälroboten och gick iväg när sälroboten var i närheten.

Dagverksamheten

Vill ej titta på den..
Vill inte gulla med den.
Lite avvaktande.
Lite reserverad.

Vid flera tillfällen observeras att deltagare på såväl dagverksamhet som äldreboende föredrar annan aktivitet. På dagverksamheten föredrar man ofta att ägna sig åt den levande hund som finns där.

Kontakt med värmekatten

Personer på äldreboendet pratar med värmekatten i högre grad än på dagverksamheten. Någon på äldreboendet tycker att värmekatten är väldigt stor och någon på dagverksamheten tycker att värmekatten ser arg ut. De flesta uttrycker sig uppskattande om värmekatten och talar till värmekatten med ord som gullig, bra, fin och söt.

Flera på såväl äldreboendet som dagverksamheten föredrog stundtals eller, i några fall, alltid annan aktivitet före att sysselsätta sig med värmekatten. Flera uttryckte att de inte var intresserade av värmekatten.

Någon på äldreboendet kallar värmekatten för samma namn som hans/hennes gamla katt hade. En annan person blir mer pratsam än vanligt och berättar länge om hur det var när han/hon var liten och bodde på landet bland många djur.

På dagverksamheten är både gäster och personal medvetna om att sälroboten bara är till låns och därför frågar någon av deltagarna om värmekatten nu ska få stanna. Någon frågar också vad den kostar. Flera personer på både äldreboendet och dagverksamheten kramar, klappar, håller i och "gosar" med värmekatten. Några på äldreboendet tittar enbart på när andra klappar på värmekatten. Fler gullar och leker med värmekatten på äldreboendet än på dagverksamheten.

Några på äldreboendet tror att värmekatten är levande men en person kommenterar att det är vatten i magen på värmekatten. Någon leker med den som om den var levande men personalen har en känsla av att han/hon samtidigt vet att det är en tygkatt men väljer att i leken betrakta den som levande. Någon pussar och kramar värmekatten.

Ingen på dagverksamheten betraktar värmekatten som levande. En person kommenterar att det föreställer en hankatt, "Det ser man på den".

På äldreboendet njuter flera personer av värmen och mjukheten hos värmekatten. De vill gärna ha den liggandes i famnen eller på knäet, sittandes i stol eller soffa eller liggandes bredvid sig i sängen. Ingen på dagverksamheten kommenterar eller använder värmekatten på det viset. Någon på äldreboendet tycker efter en stund att värmekatten är alltför varm att ha i knäet.

På äldreboendet är det flera som väljer att gå runt med värmekatten i famnen. Ingen på dagverksamheten lyfter upp värmekatten. De kan däremot ta emot den om den räcks över till dem. På dagverksamheten går heller ingen spontant fram till värmekatten. Personalen får själva ta upp den och klappa på den innan någon visar intresse för den. Ingen frågar efter värmekattens namn som de gjorde med sälroboten. På äldreboendet kommenterar personalen kring det mer ljumma intresset för värmekatten i förhållande till sälroboten:

Personal på äldreboendet: *Men vi klappade ju också mer på sälroboten än på värmekatten så det såg de ju också.*

Exempel på observationer av upplevelser där deltagarna uppskattar värmekatten

Äldreboendet

Ville gärna ha den hos sig när hon vilade.

Han/hon blev väldigt glad när vi tog in katten till honom/henne.

Personen var lite orolig för att han/hon skulle sova här men blev lugn när han/hon hade katten i knäet.

Dagverksamheten

När man väl tog fram den och hade den framför sig och klappade på den då var den ju gullig och god.

Han/hon har frågat vad den kostar.

Exempel på observationer av upplevelser där deltagarna inte uppskattar värmekatten

Äldreboendet

Tyckte den var larvig.

Vill inte vara med när värmekatten togs fram, gick därifrån.

Han/hon ville inte ens titta på värmekatten.

Tyckte att någon annan kunde ta den.

Dagverksamheten

Inget prat som det var med sälen.

Tar inte i den.

Två personer tycker att värmekatten ser arg ut.

Ingen gick fram spontant.

Upplevda skillnader i kontakten med sälroboten och värmekatten

Personalen upplever att de själva har svårare att leka med värmekatten än med sälroboten.

Personal på äldreboendet: *Katten var ju lite mer överklig, stum, och pälsen var ju inte så mjuk som på en riktig katt.*

De upplever sälrobotens gensvar som uppmuntrande till mer kontakt.

På äldreboendet upplever personalen att värmekatten kräver mer engagemang från personalens sida för att väcka intresse än vad sälroboten gör. På dagverksamheten kräver båda djuren personalens engagemang för att deras gäster skall vilja intressera sig för dem.

Diskussion

Metoddiskussion

Studien uppfyller inte vetenskapliga kriterier och dess resultat kan inte generaliseras.

Resultatdiskussion

Flera personer på såväl dagverksamhet som äldreboende tycker att sälroboten och värmekatten är söta. Några tyckte att värmekatten hade ett elakt uttryck och ville därför inte befatta sig med den. Utseendet på tygdjuret man erbjuder en person har med andra ord stor betydelse. Den österrikiska

ethnologisten Konrad Lorenz (1971) argumenterade, att människor har en naturlig dragning till babyansikten. Leksaks- och filmindustrin har använt sig av den kunskapen när de konstruerat figurer med runda ansiktsformer, en framskjuten panna, stora ögon och runda kinder. I en studie av Dario Maestripier (2002) konstaterades att personer av båda kön och i alla skilda ålderskategorier föredrog bilder på babyansikten jämfört med vuxna ansikten.

För flera personer, i synnerhet på äldreboende, har djuren varit ett sällskap och någon att ha en relation till. Detta i högre grad då det gällde sälroboten Paro. Även personal upplevde sälroboten som till viss del "levande" och därmed möjlig att relatera till i högre grad än vad man upplevde sig kunna med värmekatten.

Personal: Ja det är ju fånigt, man vet ju att den inte är levande, men ändå, när den lyfter på huvudet och tittar på en så kan man ju inte låta bli att gulla lite med den, som om den vore levande.

Robot- och tygdjur kan, för några personer med demens, tillfredsställa behov som kan sammanfalla med Antonovskys (1991) beskrivning av begreppen hanterbarhet, begriplighet och meningsfullhet. Robot- och tygdjuren har varit påverkbara på många sätt. De har även, för några personer med demens, varit möjliga att förklara. De har upplevts som husdjur av några personer och som robot- och tygdjur som man kan njuta av en stund, av andra.

Robot- och tygdjuret kan ge möjlighet att, för en stund, vara matte eller husse till ett djur. På äldreboendet njuter flera personer av värmen och mjukheten hos värmekatten. Den ger i den situationen möjlighet att vara en person som sitter i soffan och klappar på en mjuk tygkatt. Båda situationerna innebär att personen kan interagera med omvärlden på ett sätt som kan kännas meningsfullt. Man är en person som tillåter sig att leka eller man är en person i en relation till ett djur som behöver ett visst omhändertagande. Att sälroboten gav ett tydligare och mer aktivt gensvar än vad värmekatten gjorde innebar att engagemanget i den ökade.

En annan förklaringarna till att beröring med såväl värmekatt som sälroboten kan upplevas behagligt är den oxytocinfrisättning som såväl värme som beröring kan åstadkomma (Uvnäs-Moberg 1998). Effekten på kroppen när oxytocin frisätts är bland annat ångstdämpande och lugnande, blodtryck och puls sjunker, smärtröskeln höjs och halten av stresshormonet cortisol sjunker.

Robot- och tygdjuren har gett personal tillgång till ett verktyg som kan bidra till en mer relationsinriktad approach. Robot- och tygdjuren har varit möjliga att samtala kring. De har också väckt minnen av deltagarnas egna djur till liv. I mötet mellan vårdpersonal och personer med demens är det viktigt att ibland bortse från det som förlorats i sjukdomarna och istället koncentrera sig på det som återstår av förmågor. Förmågan att njuta, skratta, skapa tillfredsställande relationer med människor och djur, till och med robot- och tygdjur, med hjälp av gester, ansiktsuttryck, ljudande och genom att fysiskt

beröra kan vara fullt möjlig även då språkförluster hindrar personen från att kommunicera med hjälp av ord.

På dagverksamheten konstaterar man att personernas tidigare liv med all säkerhet påverkade deras sätt att närma sig robot- och tygdjuren idag.

Personal på dagverksamheten: Han/hon (som gärna närmade sig såväl sälrobot som värmekatt) har tillåtit sig själv att vara lekfull och öppen och spontan som vuxen. Han/Hon sprudlar. De andra har nog inte varit på det sättet innan de var sjuka.

Flera deltagare föredrar stundtals eller alltid att inte engagera sig i ett djur som inte är levande. Någon antyder också att ansvaret för sälroboten tillfälligt kan tynga personen. På äldreboendet konstaterar man också att en person som är på dåligt humör innan han/hon ser sälroboten eller värmekatten inte nödvändigtvis blir på bättre humör av dem.

Personal på såväl äldreboende som dagverksamhet ger kommentarer kring sin egen betydelse för gästerna/de boendes förmåga att interagera med sälroboten respektive värmekatten. Om personal engagerade sig i robot- eller tygdjuret var det större sannolikhet att de äldre också engagerade sig. Flera i personalgrupperna beskriver att sälroboten var mer intressant för dem och att detta innebar att gästerna/de boende också blev mer engagerade i den. På dagverksamheten, där intresset generellt var mindre för robot- och tygdjuren än på äldreboendet, misstänkte man att deltagarna var hämmade av att de befann sig i en grupp.

Personal på dagverksamheten: De höll den inte för sig själva utan lät den gå runt. De kanske skulle skämmas om de visade alltför stort intresse.

Samtidigt beskrivs hur man på äldreboendet kunde sätta på sälroboten och sedan lämna rummet medan de boende aktivt fortsatte att intressera sig för den. Detta var inte möjligt med värmekatten. Den krävde att en personal "laddade den" med sin egen energi, det vill säga pratade med eller om den, klappade, tittade på och visade fram den, för att väcka ett intresse hos personen med demens.

Personal på äldreboendet: Men sen när man väl tog fram den och hade den framför sig och klappade på den då var den ju gullig och god.

Borell 1992 beskriver i sin forskning hur personal på en dagverksamhet föredrar gruppaktiviteter. Anledningen är att man önskar förhindra att någon gäst kommer till skada. Man önskar även förebygga kaos genom att hålla samman gruppen. Behovet av kontroll hindrar, på den dagverksamhet som beskrivs, personalen från att erbjuda individuellt utformade aktiviteter. Rahm Hallberg 1990 och Kitwood 1997 beskriver även de hur svårt det kan vara för personal att knyta an till personer med demens. Känslan av att inte räcka till kan resultera i ett behov av psykologiskt försvar som kan ta sig uttryck i att omvårdnadspersonal kan riskera att försumma psykologiska

omsorgsuppgifter, där uppgiften är att knyta an till en person med demens, till förmån för mer praktiska uppgifter. Att ha något att "ta till" kan minska behovet av psykologiskt försvar och därmed göra det enklare att knyta an och individuellt anpassa vården till personen med demens. Tygdjur och interaktiva robotar kan vara några av de terapeutiska verktyg som kan underlätta för personal samtidigt som de erbjuder sällskap och stimulans samt minskar risken för en känsla av isolering för några personer med demens.

På äldreboendet upplever personalen att värmekatten kräver mer engagemang från personalens sida för att väcka intresse än vad sälroboten gör. De upplever sälens gensvar som uppmuntrande till mer kontakt. Personalen upplever att de själva har svårare att leka med värmekatten än med sälroboten.

Personal på äldreboendet: Men vi klappade ju också mer på sälroboten än på värmekatten så det såg de ju också.

En försiktighet bör alltid iakttas vid introduktion av ett robot- eller tygdjur. Det riskerar att uppfattas som att man betraktar användaren som ett barn. Man bör även vara observant på att osämja kan uppstå om flera personer skall dela på ett robot- eller tygdjur som var och en kan komma att betrakta som sitt eget. Omvårdnadsansvaret för ett djur kan riskera att tynga någon om man inte som omvårdnadspersonal är observant och avlastar personen i tid.

Sammanfattningsvis föreslår resultaten i denna studie att några personer med demens har glädje av kontakten med såväl sälroboten Paro som värmekatten. Sälroboten ger upphov till ett större engagemang och en högre aktivitetsnivå för användarna än vad värmekatten gör. Sälroboten kräver mindre personalinsats än vad värmekatten gör för att skapa ett engagemang. På både äldreboendet och dagverksamheten konstaterar personalen att deras boende och gäster som uppskattar kontakten med ett djur föredrar en levande katt respektive hund framför robot- och tygdjuret då de erbjuds det valet.

Gruppen av personer med demens är heterogen. Man är aldrig sin demenssjukdom utan alltid en individ som dessutom har en sjukdom. Kommande studier, med ett större antal deltagare, skulle kunna fördjupa vår förståelse för vilken betydelse kontakten med en robot- och/eller ett tygdjur kan ha för en person som fått en demenssjukdom. Det skulle vara intressant att jämföra personer utan demenssjukdom på äldreboenden med personer som har en demenssjukdom. Kanhända är vi människor oss lika i vårt behov av kontakt och värme?

Referenser

Antonovsky A. Hälsans mysterium: Natur och Kultur; 1991.

Ardeby, Siv. (1995). Det är livsviktigt för alla att bli berörda. Vårdfacket, nr 7 s.30-32.

Aremyr Gun, Bolltäck och värmedynor som behandlingsredskap till personer med demens - vårdpersonals erfarenheter. 2002. Sahlgrenska Akademien vid Göteborgs Universitet, Vårdvetenskapliga fakulteten, Institutionen för arbetsterapi och fysioterapi

Borell Lena. The activity life of persons with a dementia disease. Doctoral dissertation. Department of geriatric medicine, Karolinska Institute, Stockholm 1992.

Dahlin N. Ny teknik (2003) Säl bästa gullroboten. [URL: www.nyteknik.se](http://www.nyteknik.se)

Frumkin H. Beyond toxicity: human health and the natural environment. Am J Prev Med 2001; 20: 234.

Hallberg Rahm Ingalill. Vocally disruptive behaviour in severely demented patients in relation to institutional care provided. Umeå University medical dissertation.1990.

Josephsson Staffan. Everyday activities as meeting-places in dementia. Doctoral dissertation. DEPARTMENT OF Clinical Neuroscience and family medicine, section of Geriatric Medicine, Karolinska Institute, and section of Psychology, Stockholm Gerontology Research Center. 1994.

Joyce H. Louis, M.S Respite for Persons with Alzheimer's Disease or Related Dementia, ARCH Factsheet Number 55, April, 2002
URL: www.archrespite.org/archfs55.pdf

Kazuyoshi Wada, Takanori Shibata, Tomoko Saito, Kazuo Tanie. Robot assisted activity for elderly people and nurses at a day service center. Proceedings of the 2002 IEEE International conference on Robotics & Automation, Washington, DC.May 2002.

Kielhofner.G. A model of human occupation, theory and application. 2 ed. Baltimore: William & Wilkins. 1995

Kielhofner G. The emerging paradigm. In: Conceptual foundations of occupational therapy. Philadelphia: F.A.Davis Company; 1997. p. 55-89.

Killick John, Allan Kate. Communication and the care of people with dementia. Open university press. Philadelphia. 2001.

Kitwood T. Dementia Reconsidered -The Person Comes First: Open UP; 1997.
Lorenz, K. (1971). Part and parcel in animal and human societies. In K. Lorenz, Studies in animal and human behaviour, Vol. II, (pp. 115-195). Cambridge, MA: Harvard University Press.

Maestripieri, D. & Pelka, S. (2002). Sex differences in interest in infants across the lifespan: a biological adaptation for parenting? Human Nature, 13, 327-344.

Marcusson, Blennow, Skoog & Wallin, 1995, Demenssjukdomar. Stockholm. Liber.

Kjersti Wogn-Henriksen, 1997, Siden blir det vel verre...? INFObankens temabøger

Meyer A. The philosophy of occupation therapy. Am J Occup Ther 1977;31(10):639-42.

Mosey AC. Evaluation. In: Occupational therapy, configuration of a profession. New York: Raven Press;1981. p. 297-313

Norling Ingemar. Djur i vården, Om hur sällskapsdjur kan påverka äldres hälsa och livskvalitet, egenvård och oberoende, avlasta och förbättra vård och omsorg, sänka vårdkostnader och förbättra vårdpersonalens arbetsmiljö. 2002. Forskningsöversikt. Göteborgs universitet, Avdelningen för geriatrik, Sektionen för vårdforskning, Sahlgrenska universitetssjukhuset. URL: www.kommunal.se

Norling Ingemar & Larsson Eva-Lena. Djur i institutions- och egenvård, as cited in: Helle Wijk(red). Goda miljöer och aktiviteter för äldre, Studentlitteratur (2004) 87-189

Normann, Hans Ketil. Lucidity in people with severe dementia as a consequence of person-centred care. Umeå University Medical Dissertations, New Series No 753, 2001. (Department of Nursing, Umeå University, Sweden and Department of Nursing and Health Sciences, University of Tromsø, Norway

Rahm Hallberg I. Vocally disruptive behaviour in severely demented patients in relation to institutional care provided [dissertation]. Umeå. Umeå Univ.; 1990.

Takanori Shibata: PARO:s hemsida: URL: PARO.jp/english/prize.html

Takanori Shibata.

URL: www.mel.go.jp/soshiki/robot/biorobo/shibata/shibata.html

Uvnäs-Moberg K. Oxytocin may mediate the benefits of positive social interaction and emotions. *Psychoneuroendocrinology* 1998;23(8):819-35.
Wilson Edward O. *Biophilia: the human bond with other species*. Cambridge: Harvard University Press, 1984.

Wogn-Henriksen Kjersti (1997) *Siden blir det vel verre...? INFObankens temabøger*

Yerxa EJ. In search of good ideas for occupational therapy. *Scand J Occup Ther* 1994(1):7-15.

Uggleadalens glädje och välbefinnandeskala, cited in: Rapporten från Demensarbetsgruppen ingår i Departementsserien; Ds 2003:47 På väg mot en god demensvård. Samhällets insatser för personer med demenssjukdomar och deras anhöriga. URL: www.regeringen.se/content/1/c4/04/21/a52708b7.pdf

Bilaga 1

Uggleadalens glädje och välbefinnandeskala

(Sätt ett kryss över den siffra som beskriver personens sinnesstämning)

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____

- 1 = Djupt olycklig, mycket nedslagen eller illa till mods
- 2 = Bekymrad, en smula olycklig
- 3 = Neutralläge
- 4 = Någorlunda nöjd och belåten, relativt obekymrad och harmonisk
- 5 = Mycket glad, på väldigt gott humör

Orosmätning

(Sätt ett kryss över den siffra som beskriver personens sinnesstämning)

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____

- 1 = Ingen oro
- 2 = Lätt oro
- 3 = Medelsvår oro
- 4 = Svår oro
- 5 = Värsta tänkbara oro

Aktivitetmätning

(Sätt ett kryss över den siffra som beskriver personens grad av aktivitet*)

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____

- 1 = Passiv, ingen aktivitet
- 2 = Lite aktiv
- 3 = Aktiv
- 4 = Mycket aktiv
- 5 = Helt och hållet engagerad i en aktivitet

---

*aktivitet avser i detta fall något som hörs eller syns. Inre aktivitet som att exempelvis tänka eller dagdrömma, mäts inte med denna skala.

Bilaga 2

Beskriv i fri text vad personen gör under den tid på dagen då värmekatten/sälroboten presenteras

Följande rubriker och exempel är enbart tänkta som inspiration. Använd gärna baksidan eller fler papper om nödvändigt.

Hur

Hur introduceras värmekatten/ sälroboten? (exempelvis: ges i famnen, placeras på bord framför, läggs i soffa vid sidan av etc)

När

Tid på dygnet:

Hur lång tid varje gång:

Talar/Kommunicerar

Exempelvis: Ger ljud ifrån sig, samtalar-/tar ögonkontakt-/verbal kontakt-/fysisk kontakt med föremål/ medboende, gäst /personal, frågar, klagar, pratar mycket/lite, kommenterar positivt/negativt, kontaktsökande gentemot medboende, gäst/ personal eller föremål, skrattar, ler, gråter, skriker, mumlar, avspänt/spänt ansiktsuttryck, talar spontant/svarar på tilltal/ tyst, tar ingen kontakt, blundar Personen säger:.....

Fysisk aktivitet

Exempelvis: Går mot ett mål/vandrar planlöst, sitter/ligger, gungar/vaggar, är stilla/passiv, lutar sig bort, lutar sig fram.....

Hanterar föremål i omgivningen

Exempelvis: plockar, rör vid, vrider och vänder på, lyfter, kastar, puffar/skjuter på, drar till sig, klappar/stryker, slår på .....

Annat

Exempelvis: tar egna initiativ, söker med blicken, glömmer att gå på toalett, gör många toalettbesök, andningsrytm snabb/ytlig/långsam/djup, är koncentrerad/okoncentrerad, förefaller uttråkad, förefaller stimulerad, god/dålig aptit, ihopsjunknen, rak kroppshållning, förefaller rädd/orädd/nyfiken, sover, annat.....

Bilaga 3

Studie av den mekaniska sälroboten Paro samt mjuk värmekatt med varmvattensflaska.

Under våren 2005 kommer några boende på XX äldreboende/ gäster på XX dagverksamhet ges möjlighet att under en vecka se och använda en mekanisk säl respektive en mjuk värmekatt med varmvattensflaska instoppad i fodret på värmekattens mage.

Personalen kommer att mäta personernas välbefinnande, oro samt grad av aktivitet.

Avsikten är att beskriva upplevelser av hur sälroboten /värmekatten påverkar en person som har en demenssjukdom.

Undersökningen görs anonymt. Presentationen av mätningarna kommer att ske på gruppnivå med anonymiserade exempel från användarnas reaktioner på sälroboten /värmekatten.

Användandet av sälroboten respektive värmekatten sker naturligtvis helt frivilligt och kan avbrytas närhelst någon så önskar. Om Du/Ni inte önskar att er anhörig eller den som Du/Ni är god man för ska ingå i undersökningen kan ni avböja detta på vilken tidpunkt som helst utan någon närmare förklaring genom att kontakta personalen eller undertecknad.

Om Du/Ni har några frågor kring denna undersökning är Du/Ni välkomna att ringa

Gun Aremyr på telefon: XXX -XXXXXX

Säkrast måndagar 18.00 - 19.00

Skulle jag vid något tillfälle vara förhindrad att ta telefonen ber jag om överseende och ber Dig/Er att lämna ett meddelande så ringer jag upp.

Tack för att Du/Ni tog er tid att läsa detta brev.

Västra Frölunda maj 2005

Gun Aremyr, leg arbetsterapeut

Kontakten mellan en sälrobot (Paro),
en taktil värmekatt och personer med en demenssjukdom

Denna rapport beskriver en undersökning av hur några personer med en demenssjukdom uppfattar kontakten med en sälrobot (Paro) samt en taktil värmekatt. Sex personer boende på ett äldreboende och sex personer på en dagverksamhet har deltagit i studien.

Projektet Teknik och demens drivs i samarbete mellan Hjälpmedelsinstitutet, Demensförbundet och Alzheimerföreningen i Sverige och stöds med medel ur Allmänna arvsfonden. En del i projektet är att testa och pröva olika former av ny teknik som kan vara till nytta för personer med demens.

Projektet genomförs
med stöd ur

Allmänna arvsfonden

Hjälpmedelsinstitutet (HI) är ett nationellt kunskapscentrum inom området hjälpmedel och tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning.

Vi arbetar för full delaktighet och jämlikhet genom att medverka till bra hjälpmedel, en effektiv hjälpmedelsverksamhet och ett tillgängligt samhälle.

Hjälpmedelsinstitutets verksamhet omfattar:

- provning och upphandling av hjälpmedel
- forskning och utveckling
- utredningsverksamhet
- utbildning och kompetensutveckling
- insatser inom tillgänglighetsområdet
- internationell verksamhet
- information

Hjälpmedelsinstitutets huvudmän är staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet.

Hjälpmedelsinstitutet

Box 510, 162 15 Vällingby

Tfn 08-620 17 00

Fax 08-739 21 52

Texttfn 08-759 66 30

E-post registrator@hi.se

Webbplats www.hi.se

Best nr 05352-pdf